

Yn't Frysk is't folle moaier

Vijf zondagmiddagen in het Theater aan het Water:

De friese nar scheert weer de gek
Het zat de Friezen de laatste tijd niet lekker: hun enig-echte en eigenste

Rients Gratama deed maar steeds of Hollanders ook de moeite waard waren om grappen aan te verkopen. Alsof dat al niet erg genoeg was vertrok hij in '82 ook zomaar voor onbepaalde tijd naar een weinig opzienbarende musical als 'Fien'. Hem helemaal laten vallen was natuurlijk uitgesloten, daarvoor had hij teveel krediet, maar het was toch even goed spijtnijzen bij de eerste geruchten dat Fien nou niet zo'n daverend succes was. Dan zou hij tenminste snel terug zijn waar hij thuishoorde: tussen de Friezen. Welnu, hij is terug, en ouderwets goed. Weliswaar voor korte tijd, want in de zomer beginnen de repetities met Gerard Cox voor hun duo-programma dat als werktitel 'De Grijze Plaag' heeft gekregen. Een bijnaam voor de beide grijze vijftigers die elkaar vonden bij Fien, dikke vrienden werden en besloten samen een programma te gaan doen. Maar eerst, ter overbrugging, de solo-act 'Yn't Frysk is't folle moaier'. Rients: "Dat zinnetje heb ik de afgelopen jaren zo vaak gehoord, zo moest het maar heten". Alle vier zondagmiddagen in maart en nog een keer op 1 april staan Rients Gratama en een van zijn pianisten Addy Scheele en Dolf de Vries ermee in het Theater aan het Water, de kleine zaal van de Harmonie, steeds vanaf vier uur. De opzet is informeel, meer een 'theater-cafe' dan een gangbare voorstelling. Een idee van Lawei-direkteur Roel Oostra, die in zijn eigen theater de premiere had en niet elf maar zeventien voorstellingen moest boeken om alle belangstelling aan te kunnen. In Leeuwarden loopt het nog niet hard genoeg voor extra voorstellingen, maar vol wordt het zeker.

Het programma mag dan appelleren aan het oude succes, het is van begin tot eind hagelnieuw. Nieuwe muziek van Addy Scheele, Dolf de Vries, John Eskes en Cees Bijlstra bij nieuwe en overdonderend-virtuoze teksten van de baas zelf (op twee na, voor de goede orde, van Teake Hoekema en Douwe Tamminga). Een paar nieuwe typetjes draven op: de zendpiraat Ruge Panter en - veel subtieler - de man die zijn sportfiets

(bij grote foto): Volgens Gerard Reve hebben Friezen geen extra dimen
Maar die krijgen ze dan toch van Rients Gratama.

maar om de nek meesjouwt omdat hij zelfs het kettingslot niet meer vertrouwt. Rients geeft met dit Friese intermezzo wat we hem allemaal het liefst zien doen: een in het absurde getrokken maar evengoed vaak messcherpe satire op de moderne tijd, zoals die zich in Friesland openbaart. Hij dolt met import en eigenheimers, die hem allebei even lief lijken, met boeren en bestuurders en niet te vergeten met de taal zelf. Alsof hij'n nog steeds 22 is in plaats van 52 spuit

hij zo'n vijfhonderd woorden per minuut in een conference, uit het hoofd geleerd of snel op de reactie van het publiek aangepast. Een vakman op en top en nog altijd vol gekke invallen: een hoge uitzondering langzamerhand onder Nederlandse cabaretiers. Warm aanbevolen dus, ook voor mensen die het Fries maar matig beheersen: Rients Gratama is Friesland op z'n leukst.

Chris v.d. Riet